

Brussel, **XXX**
[...](2019) **XXX** draft

VERORDENING (EU) .../... VAN DE COMMISSIE

van **XXX**

**tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014 waarbij bepaalde categorieën steun op
grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar
worden verklaard
DRAFT**

(Voor de EER relevante tekst)

VERORDENING (EU) .../... VAN DE COMMISSIE

van **XXX**

tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard
DRAFT

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) 2015/1588 van de Raad van 13 juli 2015 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op bepaalde soorten horizontale steunmaatregelen¹, en met name artikel 1, lid 1, onder a),

Na raadpleging van het Adviescomité inzake overheidssteun,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) In Verordening (EU) nr. 651/2014 worden bepaalde categorieën steun met de interne markt verenigbaar verklaard.
- (2) Ondernemingen die deelnemen aan projecten voor Europese territoriale samenwerking (afgekort “ETC”) die vallen onder Verordening (EU) nr. 1299/2013 van het Europees Parlement en de Raad² of onder [de nieuwe ETC-verordening], ondervinden vaak moeilijkheden bij het financieren van de extra kosten die ontstaan door de samenwerking tussen partners die in verschillende gebieden en verschillende lidstaten of in derde landen zijn gevestigd. Gezien het belang van Europese territoriale samenwerking voor het cohesiebeleid als raamwerk voor de uitvoering van gezamenlijke acties en voor de uitwisseling van beleidsinitiatieven tussen nationale, regionale en lokale actoren uit verschillende lidstaten of derde landen, moet een oplossing worden geboden voor bepaalde moeilijkheden waarmee projecten voor Europese territoriale samenwerking te maken krijgen, om deze te helpen hun verplichtingen uit hoofde van de staatssteunregels te vervullen. In het licht van de ervaring van de Commissie moet Verordening (EU) nr. 651/2014 met name van toepassing zijn op steun voor projecten voor Europese territoriale samenwerking, ongeacht de omvang van de begunstigde ondernemingen.
- (3) Gezien de beperkte invloed op het handelsverkeer en de mededinging van kleine steunbedragen die worden toegekend aan ondernemingen die aan projecten voor Europese territoriale samenwerking (ETC) deelnemen, moeten eenvoudige regels

¹ PB L 248 van 24.9.2015, blz. 1.

² Verordening (EU) nr. 1299/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 betreffende specifieke bepalingen voor steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling ter verwezenlijking van de doelstelling “Europese territoriale samenwerking” (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 259).

worden vastgesteld voor gevallen waarin het totale steunbedrag per onderneming per project een bepaald plafond niet overschrijdt.

- (4) Projecten voor onderzoek en ontwikkeling waaraan na een evaluatie en rangschikking door onafhankelijke deskundigen een kwaliteitslabel “Excellentiekeur” is toegekend, die als excellent worden beschouwd en die het verdienen overheidsfinanciering te ontvangen, maar die in het kader van het Horizon-kaderprogramma geen financiering kunnen krijgen vanwege een gebrek aan beschikbare middelen, kunnen worden ondersteund met nationale middelen, waaronder middelen uit de Europese structuur- en investeringsfondsen voor de periode 2014-2020 en uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds+ voor de periode 2021-2027. Aangezien deze projecten die door kleine en middelgrote ondernemingen worden uitgevoerd, geen betrekking hebben op activiteiten die zeer dicht bij de markt staan en deze beperkte bedragen aan overheidsfinanciering ontvangen, moeten de nationale middelen die hun ter ondersteuning worden toegewezen, als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd en onder bepaalde voorwaarden van de aanmeldingsverplichting worden vrijgesteld. Bovendien hoeven de voorwaarden die, vóór de toekenning van het kwaliteitslabel “Excellentiekeur”, reeds op het niveau van de Unie zijn beoordeeld, niet opnieuw te worden beoordeeld. Of de entiteiten die de projecten uitvoeren al dan niet een winstootmerk hebben, mag geen invloed hebben wat betreft de gevolgen voor de mededinging op de interne markt. Subsidies aan onderzoekers in het kader van het ERC-Proof of Concept en in het kader van de Marie Skłodowska-Curie-acties (MSCA's) die als economische activiteiten kwalificeren, moeten ook als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd wanneer ze het kwaliteitslabel “Excellentiekeur” hebben gekregen.
- (5) Gecombineerde overheidsfinanciering van nationale middelen en centraal door de Unie beheerde middelen die worden verstrekt aan in het kader van het cofinancieringsinstrument van het Horizon-kaderprogramma op Unieniveau geselecteerde onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, kunnen, na grensoverschrijdende oproepen waaraan ten minste drie lidstaten deelnemen, bijdragen tot de verbetering van het Europese concurrentievermogen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. Aangezien deze projecten door onafhankelijke deskundigen worden geëvalueerd en geselecteerd, ze aan doelstellingen van gemeenschappelijk Europees belang voldoen en ze welomschreven marktfalen aanpakken, moeten de aan het cofinancieringsinstrument geleverde financiële bijdragen van de lidstaten, met inbegrip van middelen uit de Europese structuur- en investeringsfondsen voor de periode 2014-2020 en uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds+ voor de periode 2021-2027, als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd en onder bepaalde voorwaarden van de aanmeldingsverplichting worden vrijgesteld. Daarenboven hoeven voorwaarden die reeds op het niveau van het cofinancieringsinstrument zijn beoordeeld, niet opnieuw te worden beoordeeld.
- (6) In het Horizon-kaderprogramma is bepaald welke onderzoeks- en innovatieacties voor financiering in aanmerking kunnen komen. In situaties waarin dergelijke acties ook in aanmerking kunnen komen voor staatssteun voor onderzoek en ontwikkeling, moet worden verduidelijkt in hoeverre acties die in het kader van het Horizon-kaderprogramma in aanmerking komen, overeenkomen met de categorieën fundamenteel onderzoek, industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling zoals die in deze verordening worden gedefinieerd. Daartoe moet rekening worden gehouden met de definities betreffende het niveau van technologische paraatheid

(*Technological Readiness Level*, afgekort “TRL”). TRL 1 komt overeen met fundamenteel onderzoek, de TRL’s 2, 3 en 4 komen overeen met industrieel onderzoek en de TRL’s 5, 6 en 8 met experimentele ontwikkeling. Op basis daarvan moeten “onderzoeks- en innovatieacties” in het kader van het Horizon-kaderprogramma overeenkomen met de TRL’s 1 tot en met 4 en de categorie “innovatieacties”, met uitzondering van marktreplicatie, in het kader van het Horizon-kaderprogramma met de TRL’s 5 tot en met 8.

- (7) Bij financiële producten die door het InvestEU-fonds worden ondersteund, kunnen onder zeggenschap van de lidstaten staande middelen betrokken zijn, waaronder fondsen van de EU onder gedeeld beheer, om de hefboomwerking te vergroten en extra investeringen in Europa te ondersteunen. De lidstaten hebben bijvoorbeeld de mogelijkheid om een deel van het bedrag van de fondsen van de Unie onder gedeeld beheer of van hun eigen middelen bij te dragen aan het lidstaatcompartiment van de EU-garantie in het kader van het InvestEU-fonds. Bovendien kunnen de lidstaten de financiële producten financieren die via hun eigen middelen of nationale stimuleringsbanken door het InvestEU-fonds worden gedekt. Dit soort financiering kan als “staatsmiddelen” kwalificeren en kan aan de Staat toe te rekenen zijn indien de lidstaten beoordelingsruimte hebben ten aanzien van het gebruik van die middelen. Omgekeerd, zijn deze middelen, wanneer lidstaten geen beoordelingsruimte hebben ten aanzien van het gebruik van de middelen, niet aan de Staat toe te rekenen. De Commissie is voornemens om ten aanzien van die gevallen verdere handvatten te geven wat betreft de typische scenario’s van ondersteuning door het InvestEU-fonds.
- (8) Wanneer nationale fondsen, met inbegrip van EU-fondsen onder gedeeld beheer, staatssteun vormen in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag, moet, om de uitvoering van het InvestEU-fonds te faciliteren, een reeks voorwaarden worden bepaald op grond waarvan de steun als verenigbaar met de interne markt moet worden beschouwd en van de aanmeldingsverplichting moet worden vrijgesteld.
- (9) Bij de vormgeving van het InvestEU-fonds door de Commissie is op mededingingsgebied een aantal belangrijke waarborgen opgenomen, zoals het ondersteunen van investeringen die aan de beleidsdoelstellingen van de Unie bijdragen en toegevoegde waarde van de EU opleveren, en het vereiste dat het InvestEU-fonds additioneel is en een antwoord biedt op marktfalen en suboptimale investeringssituaties. Bovendien zullen het governancestelsel en het besluitvormingsproces ervoor zorgen dat de door InvestEU ondersteunde verrichtingen aan de bovengenoemde vereisten voldoen voordat de EU-garantie wordt afgegeven. Ten slotte zal de door het InvestEU-fonds verstrekte steun transparant zijn en zullen de effecten ervan worden geëvalueerd. Derhalve kan staatssteun die vervat is in de door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd en op basis van een beperkt aantal voorwaarden van de aanmeldingsverplichting worden vrijgesteld.
- (10) Verordening (EU) nr. 651/2014 moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd,
HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Verordening (EU) nr. 651/2014 wordt als volgt gewijzigd:

- (1) Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:
 - (a) aan lid 1 worden de volgende punten o) en p) toegevoegd:

“o) steun voor projecten voor Europese territoriale samenwerking;

p) steun vervat in door het InvestEU-fonds ondersteunde producten.”;

(b) in lid 3 worden de punten a) en b) vervangen door:

“a) steun toegekend in de visserij- en aquacultuursector voor zover die onder Verordening (EU) nr. 1379/2013 van het Europees Parlement en de Raad (*) valt, met uitzondering van opleidingssteun, steun om kmo's toegang tot financiering te geven, steun ten behoeve van onderzoek en ontwikkeling, innovatiesteun voor kmo's, steun ten behoeve van kwetsbare werknemers en werknemers met een handicap, regionale investeringssteun in ultraperifere gebieden, regelingen inzake regionale exploitatiesteun en steun voor projecten voor Europese territoriale samenwerking;

b) steun toegekend in de sector van de primaire landbouwproductie, met uitzondering van regionale investeringssteun in ultraperifere gebieden, regelingen inzake regionale exploitatiesteun, consultancysteun voor kmo's, risicofinancieringssteun, steun voor onderzoek en ontwikkeling, innovatiesteun voor kmo's, milieusteun, opleidingssteun, steun ten behoeve van kwetsbare werknemers en werknemers met een handicap, en steun voor projecten voor Europese territoriale samenwerking;”;

(c) lid 4 wordt vervangen door:

“4. Deze verordening is niet van toepassing op:

a) steunregelingen die niet uitdrukkelijk voorzien in uitsluiting van betaling van individuele steun aan ondernemingen ten aanzien waarvan er een bevel tot terugvordering uitstaat ingevolge een eerder besluit van de Commissie waarbij door dezelfde lidstaat toegekende steun onrechtmatig en onverenigbaar met de interne markt is verklaard, met uitzondering van steunregelingen tot herstel van de schade veroorzaakt door bepaalde natuurrampen, steunregelingen overeenkomstig deel 2 bis en deel 16 van hoofdstuk III;

b) ad-hocsteun ten behoeve van een in punt a) bedoelde onderneming;

c) steun aan ondernemingen in moeilijkheden, met uitzondering van steunregelingen tot herstel van de schade veroorzaakt door bepaalde natuurrampen, regelingen inzake starterssteun, regelingen inzake regionale exploitatiesteun, steun voor kmo's op grond van artikel 56 sexies en steun aan financiële intermediairs op grond van deel 16 van hoofdstuk III, mits met die regelingen ondernemingen in moeilijkheden geen gunstigere behandeling krijgen dan andere ondernemingen.

* Verordening (EU) nr. 1379/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 houdende een gemeenschappelijke marktordening voor visserijproducten en aquacultuurproducten, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1184/2006 en (EG) nr. 1224/2009 van de Raad en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 104/2000 van de Raad (PB L 354 van 28.12.2013, blz. 1).”.

(2) Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

(a) de punten 63, 64 en 65 geschrapt;

(b) het volgende punt 83 bis wordt ingevoegd:

“83 bis. “niveau van technologische paraatheid” (Technology Readiness Level - TRL): een meetsysteem dat de volledige onderzoeks-, ontwikkelings- en innovatieketen bestrijkt, waarbij aan de hand van de indicatoren 1 tot en met 9 een gemeenschappelijke interpretatie wordt gegeven van de mate van maturiteit en de technologiestatus van bepaalde technologieën*;;

(c) de punten 84, 85 en 86 worden vervangen door:

“84. “fundamenteel onderzoek”: experimentele of theoretische werkzaamheden die voornamelijk worden verricht om nieuwe kennis te verwerven over de fundamentele aspecten van verschijnselen en waarneembare feiten, zonder dat hiermee een directe commerciële toepassing of een direct commercieel gebruik wordt beoogd (overeenkomend met het niveau 1 van technologische paraatheid (TRL));

85. “industriële onderzoek” : planmatig of kritisch onderzoek dat is gericht op het opdoen van nieuwe kennis en vaardigheden met het oog op de ontwikkeling van nieuwe producten, procedés of diensten, of om bestaande producten, procedés of diensten aanmerkelijk te verbeteren. Het omvat de creatie van onderdelen voor complexe systemen en kan ook de bouw omvatten van prototypes in een laboratoriumomgeving en/of in een omgeving met gesimuleerde interfaces voor bestaande systemen, alsmede pilotlijnen, wanneer dat nodig is voor het industriële onderzoek en voor de validering van generieke technologie (overeenkomend met de niveaus van technologische paraatheid (TRL’s) 2, 3 en 4);

86. „experimentele ontwikkeling”: het verwerven, combineren, vormgeven en gebruiken van bestaande wetenschappelijke, technologische, zakelijke en andere relevante kennis en vaardigheden, gericht op het ontwikkelen van nieuwe of verbeterde producten, procedés of diensten. Dit kan ook activiteiten omvatten die gericht zijn op de conceptuele formulering, de planning en documentering van alternatieve producten, procedés of diensten (overeenkomend met de niveaus van technologische paraatheid (TRL’s) 5 tot en met 8).

Experimentele ontwikkeling kan prototyping, demonstraties, pilotontwikkeling, testen en validatie omvatten van nieuwe of verbeterde producten, procedés of diensten in omgevingen die representatief zijn voor het functioneren onder reële omstandigheden, met als hoofddoel verdere technische verbeteringen aan te brengen aan producten, procedés of diensten die niet grotendeels vast staan. Dit kan de ontwikkeling omvatten van een commercieel bruikbaar prototype dat of pilot die noodzakelijkerwijs het commerciële eindproduct is en te duur is om te produceren alleen ten behoeve van het gebruik voor demonstratie- en validatiedoeleinden.

Onder experimentele ontwikkeling wordt niet verstaan routinematige of periodieke wijziging van bestaande producten, productielijnen, fabricageprocessen, diensten en andere courante activiteiten, zelfs indien die wijzigingen verbeteringen kunnen inhouden;”;

(d) het volgende punt 86 ter wordt ingevoegd:

“86 ter. “digitalisering”: de introductie van technologieën die zijn gebaseerd op elektronische apparaten en/of systemen waarmee de functionaliteit van producten kan worden vergroot, onlinediensten kunnen worden ontwikkeld, processen kunnen worden gemoderniseerd of waarmee kan worden gemigreerd naar bedrijfsmodellen die gebaseerd zijn op de uitschakeling van de tussenhandel bij de productie van goederen en het verrichten van diensten, hetgeen uiteindelijk een transformerend effect zal opleveren;”;

(e) het volgende punt 138 bis wordt ingevoegd:

“138 bis. “backhaulnetwerken van de volgende generatie (NGN)”: geavanceerde backhaulnetwerken die de uitrol van NGA-netwerken via optische vezel (of gelijkwaardige technologie) kunnen ondersteunen;”;

(f) de volgende punten 166 tot en met 182 worden toegevoegd:

“Definities voor steun vervat in door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten

166. “EU-garantie” in de zin van de [InvestEU-programma] verordening [referentie]: een door de begroting van de Unie verstrekte algemene garantie volgens welke de begrotingsgaranties overeenkomstig [artikel 219, lid 1, van het Financieel Reglement] van

kracht worden door de ondertekening van individuele garantieovereenkomsten met uitvoerende partners;

167. “InvestEU-fonds”: een door de [InvestEU-programma] verordening [referentie] opgericht fonds dat een EU-garantie verstrekt ter ondersteuning van door de uitvoerende partners uitgevoerde financierings- en investeringsverrichtingen;

168. “financieel product” in de zin van de [InvestEU-programma] verordening [referentie]: een financieel mechanisme of een financiële regeling krachtens welke de uitvoerende partner directe financiering of financiering via intermediairs aan eindontvangers verstrekt in een van de vormen bedoeld in [artikel 13 de InvestEU-programma verordening];

169. “nationale stimuleringsbanken of -instellingen” in de zin van de [InvestEU-programma] verordening [referentie]: juridische entiteiten die beroepsmatig financiële activiteiten verrichten en van een lidstaat of een entiteit van een lidstaat op centraal, regionaal of lokaal niveau de opdracht hebben gekregen om ontwikkelings- of stimuleringsactiviteiten te verrichten;

170. “financiële intermediair”: een financiële instelling, ongeacht de vorm en eigendomsstructuur ervan, die onder meer banken, niet-bancaire kredietinstellingen, beleggingsfondsen, microfinancieringsinstellingen, waarborgmaatschappijen, leasemaatschappijen en nationale stimuleringsbanken of -instellingen kan omvatten;

171. “commerciële financiële intermediair”: een financiële intermediair die opereert met winstoogmerk en volledig op eigen risico — zonder overheidsgarantie —, met uitsluiting van nationale stimuleringsbanken of -instellingen;

172. “uitvoerende partner” in de zin van de [InvestEU-programma] verordening [referentie]: de in aanmerking komende tegenpartij, zoals een financiële instelling of een andere intermediair waarmee de Commissie een garantieovereenkomst ondertekent;

173. “marktmiddelen”: middelen afkomstig van commerciële financiële intermediairs en van andere marktinvesteerdere, ongeacht hun eigendomsstructuur, die opereren met winstoogmerk en volledig op eigen risico — zonder overheidsgarantie —, en die onafhankelijk zijn van de eindbegunstigden. Dit omvat middelen afkomstig van business angels, van de EIB-groep, van de EBWO en van andere multilaterale ontwikkelingsbanken, met uitsluiting van middelen afkomstig van nationale stimuleringsbanken of -instellingen;

174. “witte gebieden”: gebieden waar, volgens een adequate kartering of de uitkomsten van een marktconsultatie, geen breedbandinfrastructuur van dezelfde categorie (basisbreedband of NGA-/NGN-netwerk) aanwezig is of binnen drie jaar op zakelijke voorwaarden gepland staat;

175. “grijze gebieden”: gebieden waar, volgens een adequate kartering of de uitkomsten van een marktconsultatie, slechts één breedbandinfrastructuur van dezelfde categorie (m.a.w. basisbreedband of NGA-/NGN-netwerk) aanwezig is of binnen drie jaar op zakelijke voorwaarden gepland staat;

176. “zwarte gebieden”: gebieden waar, volgens een adequate kartering of de uitkomsten van een marktconsultatie, ten minste twee breedbandinfrastructuren van dezelfde categorie (m.a.w. basisbreedband of NGA-/NGN-netwerk) aanwezig zijn of binnen drie jaar op zakelijke voorwaarden gepland staan;

177. “sprongsgewijze verandering”: kan worden aangetoond indien het geselecteerde project, als gevolg van de gesubsidieerde maatregel, aanzienlijke nieuwe investeringen in het breedbandnetwerk oplevert en de gesubsidieerde infrastructuur aanzienlijke nieuwe mogelijkheden op de markt brengt in termen van beschikbaarheid van breedbanddiensten en capaciteit, snelheden en concurrentie ten opzichte van bestaande of binnen een termijn van

drie jaar geplande netwerken in het betrokken gebied. Een sprongsgewijze verandering kan worden aangetoond wanneer elk van de volgende voorwaarden is vervuld: het gesubsidieerde project zorgt voor een verdubbeling van de download- en uploadsnelheid in vergelijking met bestaande en/of geplande infrastructuur en voor symmetrische snelheden van ten minste 300 Mbps (naargelang van wat hoger is), alsmede voor aanzienlijk competitievere resultaten in vergelijking met de huidige en/of geplande infrastructuur, zoals volledig vrije toegang en adequatere en betaalbaardere diensten voor eindgebruikers;

178. “adequate kartering”: kartering van een gebied, met inbegrip van het betrokken doelgebied, niet ouder dan [X] jaar, uitgevoerd door de bevoegde nationale instanties, die alle infrastructuur van dezelfde categorie bevat (m.a.w. basisbreedband of NGA/NGN, met inbegrip van breedbandnetwerken met zeer hoge capaciteit) die bestaan of voor de komende drie jaar gepland zijn, en die wordt uitgevoerd op pandniveau op basis van “premises passed” (dus niet panden met een aansluiting);

179. “publieke consultatie”: een publieke consultatie die door de bevoegde nationale instanties wordt uitgevoerd via publicatie op een geschikte website, die één maand lang voor alle belanghebbenden beschikbaar is, met als doel bij belanghebbenden onderbouwde informatie in te winnen over infrastructuurinvesteringen van dezelfde categorie die in een gebied bestaan of voor de komende drie jaar gepland staan, met inbegrip van het betrokken doelgebied;

180. “sociale diensten”: duidelijk omschreven diensten die voorzien in sociale behoeften wat betreft gezondheidszorg en langdurige zorg, kinderopvang, toegang tot de arbeidsmarkt en herintreding, sociale huisvesting (huisvesting voor achterstandsgroepen of sociaal zwakkere groepen die, door solvabiliteitsbeperkingen, geen huisvesting tegen marktvoorwaarden kunnen vinden) en de zorg voor en sociale inclusie van kwetsbare groepen (zoals gedefinieerd in overweging 11 bij Besluit 2012/21/EU);

181. “TEN-T stedelijk knooppunt”: een stedelijk gebied waar de vervoersinfrastructuur van het TEN-T-netwerk, zoals havens, passagiersterminals daaronder begrepen, luchthavens, spoorwegstations, logistieke platforms en goederenterminals, die in en rond een stedelijk gebied zijn gelegen, aansluit op andere delen van die infrastructuur en op de infrastructuur voor regionaal en lokaal verkeer, zoals omschreven in artikel 3, punt p), van Verordening (EU) nr. 1315/2013 van het Europees Parlement en de Raad*;

182. “nieuwkomer”: een spoorwegonderneming in de zin van artikel 3, lid 1, van Richtlijn 2012/34/EU van het Europees Parlement en de Raad**, die aan de volgende voorwaarden voldoet:

- (a) zij heeft minder dan tien jaar voordat de steun is toegekend een vergunning ontvangen overeenkomstig artikel 17, lid 3, van Richtlijn 2012/34/EU;
- (b) zij is niet verbonden in de zin van artikel 3, lid 3, van bijlage I met een spoorwegonderneming die vóór 1 januari 2010 een vergunning in een lidstaat heeft verkregen;

183. “innovatieve kmo”: een kmo waarvan de O&O- en innovatiekosten ten minste 15 % bedragen van haar totale exploitatiekosten in ten minste één van de drie voorgaande jaren of ten minste 10 % bedragen van haar totale exploitatiekosten in elk van de drie voorgaande jaren. Een special purpose vehicle dat als een “zelfstandige onderneming” in de zin van bijlage I kan worden beschouwd, waarvoor geen historische gegevens beschikbaar zijn, kan als een innovatieve kmo worden beschouwd indien haar in een geloofwaardig businessplan opgenomen O&O- en innovatiekosten voldoen aan één van de bovengenoemde criteria;

184. “innovatieve midcap”: een grote onderneming met maximaal 1 500 werknemers die als een “zelfstandige onderneming” in de zin van bijlage I kan worden beschouwd en waarvan de O&O- en innovatiekosten ten minste 15 % bedragen van haar totale exploitatiekosten in ten minste één van de drie voorgaande jaren of ten minste 10 % bedragen van haar totale exploitatiekosten in elk van de drie voorgaande jaren. Een special purpose vehicle dat als een “zelfstandige onderneming” in de zin van bijlage I kan worden beschouwd, maar waarvoor geen historische gegevens beschikbaar zijn, kan als een innovatieve midcap worden beschouwd indien haar in een geloofwaardig businessplan opgenomen O&O- en innovatiekosten voldoen aan één van de bovengenoemde criteria;

185. “kleine midcap”: een grote onderneming met maximaal 499 werknemers en een jaaromzet van maximaal 100 miljoen EUR of een jaarlijks balanstotaal van maximaal 86 miljoen EUR die als een zelfstandige onderneming in de zin van bijlage I kan worden beschouwd.

* Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's “Een Europese strategie voor sleuteltechnologieën – een brug naar groei en banen”, COM(2012) 341 final van 26.6.2012.

** Verordening (EU) nr. 1315/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 betreffende richtsnoeren van de Unie voor de ontwikkeling van het trans-Europees vervoersnetwerk en tot intrekking van Besluit nr. 661/2010/EU (PB L 348 van 20.12.2013, blz. 1).

*** Richtlijn 2012/34/EU van het Europees Parlement en de Raad van 21 november 2012 tot instelling van één Europese spoorwegruimte (EU L 2012, 343/32).”.

(3) In artikel 4 wordt lid 1 als volgt gewijzigd:

(a) punt f wordt vervangen door:

“f) voor steun aan ondernemingen die aan projecten voor Europese territoriale samenwerking deelnemen: voor steun uit hoofde van artikel 20: 2 miljoen EUR per onderneming per project; voor steun uit hoofde van artikel 20 bis: de in artikel 20 bis, lid 2, vastgestelde bedragen per onderneming, per project;”

(b) aan punt i), worden de volgende punten vii) en viii) toegevoegd:

“vii) voor steun voor projecten die het kwaliteitslabel “Excellentiekeur” hebben gekregen: de in artikel 25 bis vastgestelde bedragen;

viii) voor in cofinancieringsprojecten en Teaming-acties vervatte steun: de in artikel 25 ter vastgestelde drempels;”;

(c) het volgende punt gg) wordt toegevoegd:

“gg) voor in door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten vervatte steun: de in deel 16 van hoofdstuk III vastgestelde bedragen.”.

(4) Aan artikel 5, lid 2, wordt het volgende punt l) toegevoegd:

“l) steun vervat in door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten, indien de voorwaarden van deel 16 van hoofdstuk III zijn vervuld.”.

(5) Aan artikel 6, lid 5, worden de volgende punten i), j) en k) toegevoegd:

“i) steun voor ondernemingen die deelnemen aan projecten voor Europese territoriale samenwerking, indien de desbetreffende voorwaarden van artikel 20 of artikel 20 bis zijn vervuld;

j) steun voor projecten die het kwaliteitslabel “Excellentiekeur” hebben gekregen, en in cofinancieringsprojecten en Teaming-acties vervatte steun, indien de desbetreffende voorwaarden van artikel 25 bis of artikel 25 ter zijn vervuld;

k) steun vervat in door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten, indien de voorwaarden van deel 16 van hoofdstuk III zijn vervuld.”.

(6) In artikel 7, lid 1, wordt de tweede alinea vervangen door:

“De bedragen van de in aanmerking komende kosten kunnen worden berekend in overeenstemming met de opties voor vereenvoudigde kosten bedoeld in Verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad*, of [nieuwe verordening gemeenschappelijke bepalingen (CPR)], naargelang van welke verordening van toepassing is, mits de concrete actie ten minste gedeeltelijk wordt gefinancierd via een Uniefonds dat de mogelijkheid biedt gebruik te maken van die vereenvoudigde kostenopties, en mits de kostencategorie volgens de desbetreffende vrijstellingsbepaling in aanmerking komt.

* Verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 320).”.

(7) Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

(a) in lid 3 wordt punt b) vervangen door:

“b) andere staatssteun ten behoeve van dezelfde — geheel of gedeeltelijk overlappende — in aanmerking komende kosten, mits deze cumulatie er niet toe leidt dat de hoogste steunintensiteit of het hoogste steunbedrag die krachtens deze verordening voor deze steunmaatregel gelden, wordt overschreden.

Financiering die aan de eindbegunstigden wordt verstrekt in het kader van de steun uit het InvestEU-fonds uit hoofde van deel 16 van hoofdstuk III en de daardoor gedekte kosten, worden niet in aanmerking genomen om te bepalen of de cumulatiebepalingen van lid 3 worden nageleefd. Hiertoe wordt eerst het nominale bedrag van de financiering uit het InvestEU-fonds in mindering gebracht op de totale in aanmerking komende projectkosten en worden vervolgens de hoogste steunintensiteit die of het hoogste steunbedrag dat krachtens deze verordening voor deze steunmaatregel geldt, berekend op basis van uitsluitend de totale resterende in aanmerking komende kosten. Het nominale bedrag van de in het kader van de steun uit het InvestEU-fonds aan de eindbegunstigden verstrekte financiering wordt evenmin in aanmerking genomen om te bepalen of de krachtens deze verordening geldende aanmeldingsdrempel in acht is genomen.

Als alternatief kan voor niet-achtergestelde leningen of garanties op niet-achtergestelde leningen die uit hoofde van deel 16 van hoofdstuk III door het InvestEU-fonds worden ondersteund, de steun in het kader van de aan de eindbegunstigden verstrekte niet-achtergestelde leningen of garanties voor niet-achtergestelde leningen, worden berekend op basis van het referentiepercentage dat van toepassing is op het tijdstip van de steunverlening, en kan dit worden gebruikt om ervoor te zorgen dat cumulatie met andere steun voor dezelfde identificeerbare in aanmerking komende kosten niet resulteert in een overschrijding van de hoogste steunintensiteit die of het hoogste steunbedrag dat krachtens deze verordening of een

andere groepsvrijstellingsverordening of een besluit van de Commissie van toepassing zijn op de steun of de aanmeldingsdrempel.”;

(b) lid 4 wordt vervangen door:

“4. Krachtens de artikelen 20 bis, 21, 22 en 23 en deel 16 van hoofdstuk III vrijgestelde steun zonder identificeerbare in aanmerking komende kosten mag worden gecumuleerd met andere staatssteun met identificeerbare in aanmerking komende kosten. Steun zonder identificeerbare in aanmerking komende kosten mag worden gecumuleerd met andere staatssteun zonder identificeerbare in aanmerking komende kosten, tot de hoogste desbetreffende totale financieringsdrempel zoals die in de specifieke omstandigheden van elke zaak is vastgelegd in deze of een andere groepsvrijstellingsverordening of in een besluit van de Commissie.”.

(8) In artikel 9 worden de leden 1 en 2 vervangen door:

“1. De betrokken lidstaat zorgt ervoor dat op een uitgebreide staatssteunwebsite, op nationaal of regionaal niveau, worden gepubliceerd:

- (a) de in artikel 11 van deze verordening bedoelde beknopte informatie in het gestandaardiseerde formaat dat in bijlage II is vastgesteld, of een link die daartoe toegang biedt;
- (b) de volledige tekst van elke steunmaatregel, als bedoeld in artikel 11, of een link die toegang biedt tot de volledige tekst;
- (c) de in bijlage III bedoelde gegevens over elke individuele steunverlening van meer dan 500 000 EUR of, voor begunstigden die in de primaire landbouwproductie actief zijn, elke individuele steunverlening van meer dan 60 000 EUR.

Wat betreft steun die wordt toegekend voor projecten in het kader van de Europese territoriale samenwerking (ETC), wordt de in dit lid bedoelde informatie geplaatst op de website van de lidstaat waarin de betrokken managementautoriteit in de zin van artikel 21 van Verordening (EU) nr. 1299/2013 van het Europees Parlement en de Raad of [artikel 44 van de nieuwe ETC-verordening], naargelang van welke verordening van toepassing is, is gevestigd. De deelnemende lidstaten kunnen echter ook beslissen dat elk van hen de gegevens over de steunmaatregelen op zijn grondgebied moet verschaffen op de respectieve websites.

2. Voor regelingen in de vorm van belastingvoordelen en voor regelingen die onder artikel 16 en artikel 21 vallen(**), worden de in lid 1, onder c), van dit artikel vastgestelde voorwaarden geacht te zijn vervuld indien lidstaten de verlangde informatie over individuele steunbedragen publiceren volgens de onderstaande tranches (in miljoen EUR):

0,06 – 0,5 (alleen voor de primaire landbouwproductie);

0,5 – 1;

1 – 2;

2 – 5;

5 – 10;

10 – 30, en

30 en meer.

* Voor regelingen op grond van artikel 16 en artikel 21 van deze verordening kan van het vereiste om over elke individuele steunverlening van meer dan 500 000 EUR gegevens bekend te maken, ontheffing worden verleend aan kmo's die geen commerciële verkoop op een markt hebben verricht.”.

(9) In artikel 11 wordt de inleidende zin vervangen door:

“Lidstaten of, in het geval van steun toegekend aan projecten voor Europese territoriale samenwerking (ETC), ook de lidstaat waarin de managementautoriteit in de zin van artikel 21 van Verordening (EU) nr. 1299/2013 of [artikel 44 van de nieuwe ETC-verordening], naargelang van welke verordening van toepassing is, is gevestigd, doen de Commissie toekomen.”.

(10) In artikel 14 wordt lid 15 vervangen door:

“15. Voor een initiële investering in verband met projecten voor Europese territoriale samenwerking die onder Verordening (EU) nr. 1299/2013 [of de nieuwe ETC-verordening] vallen, is de steunintensiteit van het gebied waarin de initiële investering is gevestigd, van toepassing op alle begunstigen die aan het project deelnemen. Indien de initiële investering in twee of meer steungebieden is gevestigd, is de maximale steunintensiteit de intensiteit die van toepassing is in het steungebied waar het hoogste bedrag aan in aanmerking komende kosten wordt gemaakt. In steungebieden die op grond van artikel 107, lid 3, onder c), van het Verdrag voor steun in aanmerking komen, geldt deze bepaling voor grote ondernemingen alleen indien de initiële investering een nieuwe economische activiteit betreft.”.

(11) In artikel 16 wordt lid 4 vervangen door:

“4. De in aanmerking komende kosten zijn de totale kosten van het stadsontwikkelingsproject voor zover deze voldoen aan de artikelen 37 en 65 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad of [nieuwe verordening gemeenschappelijke bepalingen (CPR)], naargelang van welke verordening van toepassing is.”.

(12) Na artikel 19 wordt de volgende titel ingevoegd:

“DEEL 2 bis

Steun voor Europese territoriale samenwerking”.

(13) Artikel 20 wordt vervangen door:

“Artikel 20

Steun voor kosten gemaakt door aan projecten voor Europese territoriale samenwerking deelnemende ondernemingen

1. Steun voor kosten gemaakt door ondernemingen die aan onder Verordening (EU) nr. 1299/2013 van het Europees Parlement en de Raad of [de nieuwe ETC-verordening] vallende projecten voor Europese territoriale samenwerking deelnemen, is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld, mits de in dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.

2. Voor zover ze verband houden met het samenwerkingsproject, komen de volgende kosten, in de betekenis die daaraan wordt toegekend in Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 481/2014 van de Commissie* of [de artikelen 38 tot en met 43 van de nieuwe ETC-verordening], naargelang van welke verordening van toepassing is, in aanmerking:

- (a) personeelskosten;
- (b) kantoor- en administratieve kosten;
- (c) reis- en verblijfskosten;
- (d) kosten voor externe expertise en diensten;
- (e) kosten voor uitrusting, en
- (f) kosten voor infrastructuur en werken.

3. De in lid 2, onder d), bedoelde expertise en diensten zijn niet van permanente of periodieke aard, noch behoren zij tot de gewone bedrijfsuitgaven van de onderneming, zoals routinematig belastingadvies, gangbare juridische dienstverlening of routinematige reclame.

4. De steunintensiteit bedraagt ten hoogste 65 % van de in aanmerking komende kosten. De steunintensiteit kan met 10 procentpunten worden verhoogd voor steun aan middelgrote ondernemingen en met 15 procentpunten voor steun aan kleine ondernemingen.

* Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 481/2014 van de Commissie van 4 maart 2014 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1299/2013 van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot specifieke regels betreffende de subsidiabiliteit van de uitgaven voor samenwerkingsprogramma's (PB L 138 van 13.5.2014, blz. 45).".

(14) Het volgende artikel 20 bis wordt ingevoegd:

“Artikel 20 bis

Beperkte steunbedragen voor ondernemingen ten behoeve van deelname aan projecten voor Europese territoriale samenwerking

1. Steun aan ondernemingen ten behoeve van hun deelname aan onder Verordening (EU) nr. 1299/2013 van het Europees Parlement en de Raad of [de nieuwe ETC-verordening] vallende projecten voor Europese territoriale samenwerking, is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld, mits de in dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.

2. Het totale bedrag van de steun die krachtens dit artikel per project aan een onderneming wordt verleend, belooft ten hoogste 20 000 EUR.”.

(15) In artikel 25 wordt lid 1 vervangen door:

“1. Steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, met inbegrip van projecten die in het kader van het Horizon 2020 kmo-instrument of het Horizon Europa-programma het kwaliteitslabel “Excellentiekeur” hebben gekregen, is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld, mits de in dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.”.

(16) De volgende artikelen 25 bis en 25 ter worden ingevoegd:

“Artikel 25 bis

Steun voor projecten waaraan het kwaliteitslabel “Excellentiekeur” is toegekend

1. Steun aan kmo's ten behoeve van onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten waaraan in het kader van het Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma het kwaliteitslabel “Excellentiekeur” is toegekend, is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld mits de in de leden 3 tot en met 6 van dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.

2. Steun voor Marie Skłodowska-Curie-acties (MSCA's) en ERC-Proof of concept-acties waaraan in het kader van het Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma het kwaliteitslabel “Excellentiekeur” is toegekend, is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld mits de in de leden 4 en 7 van dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.

3. Het gesteunde deel van het project valt volledig binnen één of meer van de volgende categorieën:

- (a) fundamenteel onderzoek;
- (b) industrieel onderzoek;
- (c) experimentele ontwikkeling;
- (d) haalbaarheidsstudies.

4. De categorieën, de maximumbedragen en de methoden voor de berekening van de in aanmerking komende kosten zijn dezelfde als die welke in het kader van het Horizon 2020 kmo-instrument of het Horizon Europa-programma zijn vastgesteld.

5. De maximale steunintensiteiten zijn de financieringspercentages die in het Horizon 2020 kmo-instrument of in het kader van het Horizon Europa-programma zijn vastgesteld, bedragen niet meer dan 100 % voor fundamenteel onderzoek of industrieel onderzoek en niet meer dan 70 % voor experimentele ontwikkeling of haalbaarheidsstudies.

6. Het maximale steunbedrag voor kmo's ten behoeve van onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten waaraan in het kader van het Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma het kwaliteitslabel "Excellentiekeur" is toegekend, bedraagt niet meer dan 2,5 miljoen EUR per onderneming per project.

7. Het maximale steunbedrag voor Marie Skłodowska-Curie-acties waaraan in het kader van het Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma het kwaliteitslabel "Excellentiekeur" is toegekend, ligt niet hoger dan het maximale steunniveau dat voor dergelijke acties in het Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma is bepaald. De steunintensiteiten bedragen ten hoogste 100 %.

Artikel 25 ter

Steun vervat in projecten met cofinanciering, met inbegrip van Teaming-acties

1. Steun voor gecofinancierde projecten die onafhankelijk zijn geëvalueerd en geselecteerd na transnationale oproepen tot inschrijving in het kader van het Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma, met inbegrip van Teaming-acties die onafhankelijk zijn geëvalueerd en geselecteerd na transnationale oproepen tot inschrijving in het kader van het Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma, is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld, mits de in dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.

2. Het gesteunde deel van het project valt volledig binnen één of meer van de volgende categorieën:

- (a) fundamenteel onderzoek;
- (b) industrieel onderzoek;
- (c) experimentele ontwikkeling;
- (d) haalbaarheidsstudies.

Voor projecten in het kader van Teaming-acties kan het gesteunde gedeelte van het project daarnaast projectgerelateerde infrastructuurinvesteringen inhouden.

3. De categorieën, de maximumbedragen en de methoden voor de berekening van de in aanmerking komende kosten zijn dezelfde als die welke in het kader van het Horizon Europa-

programma zijn vastgesteld. Voor Teaming-acties komen daarnaast kosten voor investeringen in projectgerelateerde materiële en immateriële activa in aanmerking.

4. De totale overheidsfinanciering voor een project bedraagt niet meer dan 100 % van de in aanmerking komende kosten voor fundamenteel onderzoek en industrieel onderzoek en niet meer dan 70 % van de in aanmerking komende kosten voor experimentele ontwikkeling of haalbaarheidsstudies. Voor projecten in het kader van Teaming-acties bedraagt de steun voor projectgerelateerde infrastructuurinvesteringen niet meer dan 70 % van de investeringskosten in materiële en immateriële activa.

5. De door Horizon Europa-programma verschaftte financiering dekt ten minste 30 % van de in aanmerking komende kosten voor experimentele ontwikkeling en ten minste 35 % van de in aanmerking komende kosten voor experimentele ontwikkeling of industrieel onderzoek.

6. Voor infrastructuursteun in het kader van Teaming-acties zijn de volgende aanvullende voorwaarden van toepassing:

- (a) wanneer met onderzoeksinfrastructuur zowel economische als niet-economische activiteiten worden verricht, wordt voor de financiering, kosten en inkomsten van elk soort activiteit een gescheiden boekhouding gevoerd, op basis van consequent toegepaste en objectief te rechtvaardigen beginselen van kostprijsadministratie;
 - (b) de prijs die voor de exploitatie of het gebruik van de infrastructuur wordt berekend, stemt overeen met een marktprijs;
 - (c) toegang tot de infrastructuur staat open voor meerdere gebruikers en wordt op transparante en niet-discriminerende basis verleend. Ondernemingen die ten minste 10 % van de investeringskosten van de infrastructuur hebben gefinancierd, kunnen op gunstigere voorwaarden preferente toegang krijgen. Om overcompensatie te vermijden, is deze toegang evenredig aan de bijdrage van de onderneming in de investeringskosten en worden deze voorwaarden publiek beschikbaar gesteld;
 - (d) wanneer onderzoeksinfrastructuur overheidsfinanciering ontvangt voor zowel economische als niet-economische activiteiten, werken lidstaten een monitoring- en terugvorderingsmechanisme uit om te garanderen dat de toepasselijke steunintensiteit niet wordt overschreden door een toename van het aandeel economische activiteiten ten opzichte van de situatie waarmee op het tijdstip van de toekenning van de steun werd gerekend.”.
- (17) Het volgende deel wordt ingevoegd na artikel 56 quater:

“Deel 16

Steun vervat in door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten

Artikel 56 quinquies

Toepassingsgebied en gemeenschappelijke voorwaarden

1. Dit deel heeft betrekking op steun vervat in:

- (a) de EU-garantie van het lidstaatcompartiment van het InvestEU-fonds;
- (b) door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten;
- (c) steun uit de punten a) en b) die aan financiële intermediairs en aan eindbegunstigden wordt doorgegeven.

2. De steun is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag

vrijgesteld, mits de in hoofdstuk I, in dit artikel, en in artikel 56 sexies of artikel 56 septies vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.

3. De steun voldoet aan alle toepasselijke voorwaarden die in de [InvestEU-fonds] verordening [referentie] en in de InvestEU-investeringsrichtsnoeren [referentie] zijn vastgesteld.

4. De in de artikelen 56 sexies en 56 septies vastgestelde maximumdrempels zijn van toepassing op de totale uitstaande financiering die in het kader van een door het InvestEU-fonds ondersteund financieel product aan de eindbegunstigde wordt verstrekt.

5. Steun wordt niet in de vorm van herfinanciering of van garanties op bestaande portefeuilles van financiële intermediairs toegekend.

Artikel 56 sexies

Voorwaarden voor in door het InvestEU-fonds ondersteunde financiële producten vervatte steun

1. De financiering die aan eindbegunstigden wordt verstrekt in het kader van een door het InvestEU-fonds ondersteund product, voldoet aan een van de volgende vereisten:

- (a) voor leningen met een vaste rente is het rentetarief ten minste het generieke mid-swaptarief voor de overeenstemmende looptijd en valuta waarin de lening luidt. Indien dit tarief niet beschikbaar is, is de rente ten minste het rentetarief voor overheidsobligaties die zijn uitgegeven door het land dat de valuta uitgeeft waarin de lening luidt;
- (b) voor leningen met een variabele rente is het rentetarief ten minste het EURIBOR-tarief of het overeenstemmende IBOR-tarief voor de overeenstemmende looptijd;
- (c) voor garanties bedraagt de garantiepremie nul of meer;
- (d) voor aandelen stemt het verworven aandelenbelang overeen met het geïnvesteerde bedrag.

2. Steun aan de eindbegunstigde voldoet voorts aan de voorwaarden in een van de leden 3 tot en met 11.

3. Steun voor breedbandinfrastructuur voldoet aan de volgende vereisten:

- (a) het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan een eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan [70] miljoen EUR;
- (b) in witte gebieden wordt steun alleen toegekend voor projecten die:
 - i) worden geselecteerd op basis van een transparant en niet-discriminerend selectieproces dat technologie-neutraal is, open staat voor alle gebruikers op eerlijke, redelijke en passende voorwaarden, waaronder volledige en daadwerkelijke ontbundeling in overeenstemming met artikel 52, leden 5 en 6; en
 - ii) zijn gebaseerd op een vastgestelde investeringsbehoefte, na raadpleging van de beschikbare adequate kartering of, wanneer dit soort kartering niet beschikbaar is, een publieke consultatie, om te voorkomen dat particuliere initiatieven worden weggedrukt;
- (c) in grijze gebieden wordt steun alleen toegekend voor projecten die:
 - i) een sprongsgewijze verandering inhouden, en

- ii) worden geselecteerd op basis van een transparant en niet-discriminerend selectieproces dat technologieneutraal is, open staat voor alle gebruikers op eerlijke, redelijke en passende voorwaarden, waaronder volledige en daadwerkelijke ontbundeling in overeenstemming met artikel 52, leden 5 en 6; en
 - iii) zijn gebaseerd op een vastgestelde investeringsbehoefte, na raadpleging van de beschikbare adequate kartering of, wanneer dit soort kartering niet beschikbaar is, een publieke consultatie, om te voorkomen dat particuliere initiatieven worden weggedrukt;
- (d) projecten die op zowel witte als grijze gebieden zijn gericht, maar waarbij de gebieden niet gemakkelijk kunnen worden gescheiden, voldoen aan de voor projecten in grijze gebieden geldende voorwaarden;
 - (e) geen steun wordt toegekend voor projecten die zwarte NGA/NGN-gebieden bestrijken of die gebieden bestrijken waar ten minste één netwerk met zeer hoge capaciteit bestaat of gepland staat binnen de komende drie jaar.

4. Steun voor havens voldoet aan de volgende vereisten:

- (a) het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan een eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan [100] miljoen EUR;
- (b) steun kan alleen worden toegekend voor investeringen in toegangsinfrastructuur en haveninfrastructuur die belangstellende gebruikers op eerlijke en niet-discriminerende basis tegen marktvoorwaarden ter beschikking worden gesteld;
- (c) concessies of iedere andere vorm van toewijzing aan een derde om de gesteunde haveninfrastructuur te bouwen, te moderniseren, te exploiteren of te huren, vindt op concurrerende, transparante, niet-discriminerende en onvoorwaardelijke basis plaats;
- (d) geen steun wordt toegekend voor investeringen in suprastructuren van havens.

5. Steun voor energieopwekking en energie-infrastructuur voldoet aan de volgende vereisten:

- (a) steun wordt toegekend voor investeringen in energie-infrastructuur voor gas en elektriciteit waarvoor toegang voor derden, tariefregulering en ontbundeling geldt in overeenstemming met de wetgeving voor de interne energiemarkt, ten behoeve van de volgende categorieën projecten:
 - i) wat betreft energieopslag wordt alleen steun toegekend voor projecten die opgenomen zijn in de lijst van projecten van gemeenschappelijk belang [xxx, referentie];
 - ii) wat betreft energie-infrastructuurprojecten niet zijnde energieopslag wordt steun toegekend voor: slimme netten, projecten waarbij meer dan één lidstaat betrokken is, projecten op de lijst van projecten van gemeenschappelijk belang of projecten in steungebieden.

Het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan een eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan [100] miljoen EUR;

- (b) investeringssteun voor de opwekking van energie uit hernieuwbare energiebronnen wordt alleen verleend voor nieuwe installaties die via een concurrerende biedprocedure worden geselecteerd op basis van duidelijk, transparante en niet-

discriminerende criteria. Het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per dergelijk project aan een eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan [30] miljoen EUR.

6. Steun voor sociale, educatieve en culturele infrastructuur en activiteiten voldoet aan de volgende vereisten:

- (a) het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds aan elke eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan:
 - i) [100] miljoen EUR per project voor investeringen in infrastructuur die wordt gebruikt voor het verrichten van sociale diensten, voor educatie of voor culturele doeleinden en activiteiten als bedoeld in artikel 53, lid 2;
 - ii) [30] miljoen EUR voor het verrichten van sociale diensten en culturele activiteiten;
 - iii) [2] miljoen EUR voor educatie en opleiding;
- (b) geen steun wordt toegekend voor opleidingen die bedoeld zijn om te voldoen aan bindende nationale opleidingsnormen.

7. Steun voor vervoer en vervoersinfrastructuur voldoet aan de volgende vereisten:

- (a) alleen voor de volgende projecten wordt steun verleend:
 - i) projecten van gemeenschappelijk belang in de zin van artikel 3, onder a), van Verordening (EU) nr. 1315/2013 betreffende het trans-Europese vervoersnetwerk, uitgezonderd voor projecten met betrekking tot luchthaveninfrastructuur;
 - ii) aansluitingen met TEN-T stedelijke knooppunten;
 - iii) tolvrrije weginfrastructuur, alsmede tolweginfrastructuur, waarvan de exploitant is geselecteerd op basis van een concurrerende, transparante, niet-discriminerende en onvoorwaardelijke tenderprocedure, in overeenstemming met de in het Verdrag neergelegde beginselen inzake overheidsopdrachten;
 - iv) spoorweginfrastructuur;
 - v) rollend materieel voor het verrichten van spoorvervoersdiensten op lijnen die volledig voor concurrentie zijn opengesteld, op voorwaarde dat de begunstigde een nieuwkomer is;
 - vi) stadsvervoer;
 - vii) infrastructuur voor alternatieve brandstoffen of infrastructuur voor emissievrije of emissiearme mobiliteit;
- (b) het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan een eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan [100] miljoen EUR.

8. Steun voor andere infrastructuurvoorzieningen voldoet aan de volgende vereisten:

- (a) alleen voor de volgende projecten wordt steun verleend:
 - i) infrastructuur voor watervoorziening en afvalwater;
 - ii) infrastructuur voor afvalbeheer, voor zover deze dient om door andere ondernemingen geproduceerd afval te beheren;

- iii) onderzoeksinfrastructuur;
- (b) het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan een eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan [100] miljoen EUR;

9. Steun voor klimaat- en milieubescherming voldoet aan de volgende vereisten:

- (a) steun wordt alleen toegekend voor investeringen om verder te gaan dan Unienormen inzake milieubescherming, om bij ontstentenis van Unienormen het niveau van klimaat- of milieubescherming te verhogen of ten behoeve van vroege aanpassing aan toekomstige Unienormen;
- (b) het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan een eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan [50] miljoen EUR;

10. Steun voor onderzoek, ontwikkeling, innovatie en digitalisering voldoet aan de volgende vereisten:

- (a) steun kan worden toegekend voor:
 - i) fundamenteel onderzoek;
 - ii) industrieel onderzoek;
 - iii) experimentele ontwikkeling; voor grote ondernemingen, met uitzondering van kleine midcaps in steungebieden en innovatieve midcapondernemingen, kan steun voor experimentele ontwikkeling alleen wordt toegekend indien het project verder gaat dan de huidige stand van de techniek in deze sector in de EER en indien de financiering voor de eindbegunstigde niet hoger is dan het minimum dat noodzakelijk is om het project voldoende winstgevend te maken;
 - iv) proces- of organisatie-innovatie voor kmo's;
 - v) digitalisering voor kmo's;
- (b) voor in lid 10, onder a), punten i), ii) en iii), bedoelde projecten bedraagt het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan de eindbegunstigde wordt verstrekt, niet meer dan [50] miljoen EUR. Voor in lid 10, onder a), punten iv) en v), bedoelde projecten bedraagt het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan de eindbegunstigde wordt verstrekt, niet meer dan [30] miljoen EUR.

11. Kmo's, kleine of innovatieve midcaps kunnen financiering met steun van het InvestEU-fonds krijgen op voorwaarde dat:

- (a) het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per project aan een eindbegunstigde wordt verstrekt, niet meer dan [30] miljoen EUR bedraagt, en wordt toegekend aan:
 - i) micro-ondernemingen;
 - ii) kmo's die minder dan zeven jaar na hun eerste commerciële verkoop actief zijn op de markt;
 - iii) kmo's die een nieuwe productmarkt of geografische markt betreden, indien de initiële investering om deze nieuwe productmarkt of

- geografische markt te betreden, hoger is dan 50 % van de gemiddelde jaaromzet in de voorafgaande vijf jaar;
- iv) innovatieve kmo's of innovatieve midcaps;
 - v) kmo's of kleine midcaps in steungebieden, op voorwaarde dat de financiering niet wordt gebruikt voor de verplaatsing van activiteiten;
 - vi) kmo's ten behoeve van culturele doelstellingen en activiteiten als bedoeld in artikel 53, lid 2;
- (b) het nominale bedrag van de totale financiering die in het kader van de steun van het InvestEU-fonds per eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan:
- i) 1 miljoen EUR voor leningen met een looptijd van 5 jaar;
 - ii) 500 000 EUR voor leningen met een looptijd van 10 jaar;
 - iii) 1,5 miljoen EUR voor leninggaranties met een looptijd van 5 jaar;
 - iv) 750 miljoen EUR voor leninggaranties met een looptijd van 10 jaar;
 - v) 200 000 EUR voor aandelen.

Artikel 56 septies

Voorwaarden voor in door het InvestEU-fonds ondersteunde commerciële financiële producten vervatte steun

1. Financiering voor eindbegunstigden wordt verstrekt door commerciële financiële intermediairs die op een open, transparante en niet-discriminerende wijze worden geselecteerd op basis van objectieve criteria.
2. Bij elke financieringsportefeuille die de commerciële financiële intermediair de eindbegunstigden verstrekt, worden de volgende voorwaarden in acht genomen:
 - (a) in het geval van financieringsportefeuilles zonder risicotranches:
 - i) marktmiddelen maken ten minste 30 % van de financieringsportefeuille uit, met dezelfde rang als andere middelen wat risicoblootstelling betreft; of
 - ii) de commerciële financiële intermediair behoudt ten minste 20 % van de risicoblootstelling van de financieringsportefeuille, met dezelfde rang als andere middelen wat risicoblootstelling betreft;
 - (b) in het geval van financieringsportefeuilles met risicotranches:
 - i) een risicotranche van ten hoogste 25 % van de financieringsportefeuille mag volledig door andere middelen worden gedekt; en
 - ii) in elke resterende risicotranche zijn marktmiddelen goed voor ten minste 30 %, met dezelfde rang als andere middelen wat risicoblootstelling en -beloning betreft.
3. Het nominale bedrag van de totale financiering die door de commerciële financiële intermediair aan elke eindbegunstigde wordt verstrekt, bedraagt niet meer dan [6] miljoen EUR of, indien marktmiddelen ten minste 50 % van elke tranche in de financieringsportefeuille uitmaken, niet meer dan [10] miljoen EUR.”.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten overeenkomstig de Verdragen.

Gedaan te Brussel,

Voor de Commissie
De voorzitter
Jean-Claude JUNCKER